

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๔๒๓

วันพุธ ที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนครินทร์ สิงหนะณี	โฆษกกรรมการ
๕. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๖. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๗. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๘. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๙. นายเจียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๑. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๒. นายภุมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๓. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๔. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๕. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๖. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๗. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๘. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายอุดม รัฐอมฤต	(ลาการประชุม)
๒. นายอัชพร จารุจินดา	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถ ดวงวิชัย

๒. นางสาววิลาวรรณ ราษฎร์

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมมาธิการ ๓

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นายเชษฐ โทณะวนิก

๒. ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้อรอด

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยชนพัฒน์

ผู้ช่วยดำเนินงานของกรรมการ

นายอรรถสิทธิ์ ก้นมล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง

๒. นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเจียร

๓. นางสาวคณินิจ แซ่เฮง

๔. นางรัชณี รุจิขจรเดช

๕. นางสาวอนิษา เกษมสันต์ ณ ออยุธยา

ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง

ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายเทคโนโลยี

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

ผู้ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเชิญมาร่วมประชุม

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑. นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล

๒. นางสาวสง่า ทาทอง

๓. นายสมเกียรติ ธีรเวสียง

๔. นางสาวพิมพ์สุทธิษา โชติชินเกษม

๕. นายเมธา ไชยสุขัง

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ ๑

ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ

ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ ๑

พนักงานการเลือกตั้ง

พนักงานการเลือกตั้ง

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๕๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. รับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐๑ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๔๐๐ วันอาทิตย์ ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๐ ที่คณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุมพิจารณาแก้ไขปรับปรุง โดยไม่มีการแก้ไข

๒. เลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๐๑ วันจันทร์ ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๔๒๒ วันอังคาร ที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม แจ้งต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการได้สำเนาบันทึกการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งผ่านการตรวจจากคณะอนุกรรมการตั้งแต่วันที่ ๓๐๑ ถึงครั้งที่ ๔๐๐ ให้ที่ประชุมพิจารณา โดยขณะนี้คณะอนุกรรมการได้ดำเนินการตรวจบันทึกการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจนถึงครั้งที่ ๔๐๔ แล้ว

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน แจ้งต่อที่ประชุมว่า ภายหลังจากที่ได้แจ้งต่อที่ประชุมในเบื้องต้นว่าประสงค์จะให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญแต่ละท่านเขียนบันทึกความประทับใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่กรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อจัดทำเป็นหนังสือที่ระลึกนั้น ได้มีการหารือในที่ประชุมคณะกรรมการเพิ่มเติมว่า กรรมการร่างรัฐธรรมนูญท่านใดไม่สะดวกจะเขียนบันทึกความประทับใจด้วยลายมือตนเอง สามารถแจ้งให้เจ้าหน้าที่ช่วยในการบันทึกสรุปคำพูดหรือความรู้สึกเพื่อจัดทำบันทึกความประทับใจต่อไปได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจให้เจ้าหน้าที่ตั้งประเด็นคำถามแก่กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญแต่ละท่านตอบคำถามตามประเด็นดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำเป็นบันทึกความประทับใจต่อไป

จากนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ต่อจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่ส่วนที่ ๓ เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง ร่างมาตรา ๒๐ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ส่วนที่ ๓ เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง

“ส่วนที่ ๓

เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขชื่อส่วนที่ ๓ เป็นดังนี้ “ส่วนที่ ๓ จำนวนสมาชิก เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขชื่อส่วนที่ ๓ เป็นดังนี้

“ส่วนที่ ๓ จำนวนสมาชิก เขตเลือกตั้ง หน่วยเลือกตั้ง และที่เลือกตั้ง”

มาตรา ๒๐

“มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไว้ทุกจังหวัด เพื่อให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้า

การแบ่งเขตเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งจะต้องกำหนดตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะต้องกำหนดพื้นที่ในแต่ละเขตเลือกตั้งให้ติดต่อกันและมีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกันโดยถือเกณฑ์ดังนี้

(๑) ให้รวมอำเภอต่าง ๆ เป็นเขตเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงพื้นที่ที่ติดต่อกันใกล้เคียงกัน ความสะดวกในการคมนาคมระหว่างกัน และการเคยอยู่ในเขตเลือกตั้งเดียวกัน ถ้าการรวมอำเภอในลักษณะนี้จะทำให้มีจำนวนราษฎรมากหรือน้อยเกินไป ให้แยกตำบลของอำเภอออกเพื่อให้ได้จำนวนราษฎรพอเพียงสำหรับการเป็นเขตเลือกตั้ง แต่จะแยกหรือรวมเฉพาะเพียงบางส่วนของตำบลไม่ได้

(๒) ในกรณีที่มีการกำหนดพื้นที่ตามเกณฑ์ใน (๑) จะทำให้จำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนไม่ใกล้เคียงกันหรือไม่มีสภาพเป็นชุมชนเดียวกัน ให้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งตามสภาพของชุมชนที่ราษฎรมีการติดต่อกันเป็นประจำในลักษณะที่เป็นชุมชนเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและสามารถเดินทางติดต่อกันได้โดยสะดวก โดยจะต้องทำให้จำนวนราษฎรมีจำนวนใกล้เคียงกันมากที่สุด

(๓) เปิดโอกาสให้พรรคการเมืองมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งตาม (๑) และ (๒) ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

เมื่อได้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดการแบ่งเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งให้กระทำได้เฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัด

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งและเป็นผลให้สมาชิกพรรคการเมืองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งดังกล่าวมีจำนวนลดน้อยลงเหลือไม่เกินหนึ่งร้อยคน การเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นสำหรับการเลือกตั้งครั้งที่ถัดจากการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งนั้น และให้ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดสำหรับเขตเลือกตั้งเดิมเป็นผู้ดำเนินการเลือกสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อส่งสมัครรับเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวจิรารัตน์ จันทรัตน์ เลขาธิการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า จากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ที่จังหวัดอุดรธานี มีผู้แสดงความเห็นว่า เนื่องจากร่างมาตรา ๒๐ (๓) ได้เปิดโอกาสให้พรรคการเมืองมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้ง แต่บทเฉพาะกาลในร่างมาตรา ๑๕๒ กลับกำหนดมิให้นำความในร่างมาตรา ๒๐ (๓) มาใช้บังคับกับการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรก ดังนั้น จึงควรตัดร่างมาตรา ๑๕๒ ออกทั้งมาตรา ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ตัดความในร่างมาตรา ๑๕๒ ออกทั้งมาตราแล้ว นอกจากนี้ นายสกุล สือทรงธรรม เสนอความเห็นว่าการแบ่งเขตเลือกตั้งต้องให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งพิจารณากำหนดเขตเลือกตั้งด้วย เพื่อสร้างความเป็นธรรมและความสะดวกให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน และในการรับฟังความคิดเห็นที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ผู้เข้าร่วมสัมมนาสี่ภาคเห็นด้วยกับการกำหนดให้ประชาชนและพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการแบ่งเขตเลือกตั้ง เนื่องจากการแบ่งเขตเลือกตั้งควรดำเนินการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ และเห็นว่าควรมีการสอบถามกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้ที่ทราบขอบเขตของพื้นที่เป็นอย่างดี

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในทางปฏิบัติการเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งจะกระทำเมื่อใด

นายณัฐ เล่าสี่ทสกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า การเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งจะกระทำในระดับจังหวัด โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะปิดประกาศให้สาขาพรรคการเมืองหรือที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองในจังหวัดนั้นเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตหนึ่งสามารถมีผู้แทนได้ไม่เกินสามคน ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจะแบ่งรายชื่อผู้สมัครออกเป็นแปดกลุ่มจังหวัด โดยใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ ก่อนจะดำเนินการจัดการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เชิญพรรคการเมืองทุกพรรคเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองส่งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งมายังคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ นอกจากนี้ ในการประชุมระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งกับพรรคการเมืองยังมีการชี้แจงทำความเข้าใจในเรื่องการหาเสียงเลือกตั้งและค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๒๐ (๓) เป็นดังนี้ “เปิดโอกาสให้พรรคการเมืองและประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งตาม (๑) และ (๒) ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด” และสอบถามว่า ความในร่างมาตรา ๒๐ วรรคสี่ หมายความว่าอย่างไร

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า โดยหลักหากมีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งและทำให้จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งดังกล่าวมีจำนวนลดน้อยลงเหลือไม่เกินหนึ่งร้อยคน จะทำให้ไม่สามารถตั้งตัวแทนพรรคการเมือง

ประจำจังหวัดได้ ดังนั้น ร่างมาตรา ๒๐ วรรคสี่ จึงกำหนดให้การเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น โดยให้ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดสำหรับเขตเลือกตั้งเดิมเป็นผู้ดำเนินการเลือกสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ ทั้งนี้ หลักการในร่างมาตรา ๒๐ วรรคสี่ นำมาจากร่างมาตรา ๓๕ วรรคสาม ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฉบับที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งในการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ตัดความในร่างมาตรา ๓๕ วรรคสามออก

ประธานกรรมการสอบถามว่า การแบ่งเขตเลือกตั้งจะกระทำทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปใช่หรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า เมื่อจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้งจะแบ่งเขตเลือกตั้งก่อนหนึ่งครั้ง จากนั้นเมื่อพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไปมีผลใช้บังคับ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะพิจารณาว่าหากจำนวนประชากรเปลี่ยนแปลงไปจนมีผลกระทบกับสัดส่วนของประชากรต่อเขตเลือกตั้งในจังหวัดเดียวกัน จะดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ นอกจากนี้ การแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่อาจเป็นผลมาจากการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดซึ่งมีตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งหรือไม่ หากจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดการแบ่งเขตเลือกตั้งทุกครั้ง สำหรับความในร่างมาตรา ๒๐ วรรคสี่ ควรตัดออก เนื่องจากบทบัญญัติในร่างมาตรา ๒๐ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการแบ่งเขตเลือกตั้ง รวมทั้งเงื่อนไขในการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้ง แต่ความในร่างมาตรา ๒๐ วรรคสี่ เป็นการกำหนดหลักการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกของพรรคการเมืองในแต่ละเขตเลือกตั้งซึ่งจะมีผลต่อกระบวนการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการภายในของพรรคการเมือง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ร่างมาตรา ๒๐ วรรคสี่ อาจนำไปบัญญัติไว้ในเรื่องการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งอยู่ในส่วนที่ ๗ ที่ว่าด้วยผู้สมัครและการสมัครรับเลือกตั้ง

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจะนำบทบัญญัติในร่างมาตรา ๒๐ ไปปรับปรุงแก้ไขใหม่ โดยอาจนำหลักการบางเรื่องของร่างมาตรา ๒๐ ไปบัญญัติเป็นมาตราใหม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไว้ทุกจังหวัด เพื่อให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าซึ่งจะต้องกำหนดตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และจะต้องกำหนดพื้นที่ในแต่ละเขตเลือกตั้งให้ติดต่อกันและมีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกัน โดยถือเกณฑ์ดังนี้

๑. ทั่วประเทศเลือกตั้งคราวเดียวกันซึ่งจะต้องกำหนดเขตเลือกตั้งให้ติดต่อกันและมีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกัน โดยถือเกณฑ์ดังนี้

(๑) ให้รวมอำเภอต่าง ๆ เป็นเขตเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงพื้นที่ที่ติดต่อกันใกล้เคียงกัน ความสะดวกในการคมนาคมระหว่างกัน และการเคยอยู่ในเขตเลือกตั้งเดียวกัน ถ้าการรวมอำเภอในลักษณะนี้จะทำให้มีจำนวน

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๒๐/๒ ต้องกำหนดว่าการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งให้กระทำได้เมื่อจะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่และมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัด

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๒๐/๑ ที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นดังนี้ “เมื่อได้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้เขตเลือกตั้งนั้นจนกว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่” และแก้ไขความในร่างมาตรา ๒๐/๒ วรรคหนึ่ง ที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นดังนี้ “ในกรณีที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่ ให้คณะกรรมการถือเขตเลือกตั้งที่มีการประกาศกำหนดไว้แล้วเป็นหลัก และปรับปรุงแก้ไขตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๒๐ และให้นำความในมาตรา ๒๐/๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

นอกจากนี้ สอบถามว่า ร่างมาตรา ๒๐/๒ วรรคสอง ที่เพิ่มขึ้นใหม่ ความว่า “ในการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้เขตเลือกตั้งในคราวที่มีการเลือกตั้งทั่วไปของตำแหน่งที่ว่างนั้นโดยมิให้นำการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคสามมาใช้บังคับ” จำเป็นต้องบัญญัติไว้หรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ควรคงความในร่างมาตรา ๒๐/๒ วรรคสองไว้ เนื่องจากในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง ควรระบุให้ชัดเจนว่าให้ใช้เขตเลือกตั้งเดิมที่ได้มีการประกาศกำหนดเขตเลือกตั้งไว้แล้วในคราวที่มีการเลือกตั้งทั่วไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๒๐/๑ กำหนดไว้แล้วว่า เมื่อได้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้เขตเลือกตั้งนั้นจนกว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่ จึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติความในร่างมาตรา ๒๐/๒ วรรคสองอีก ดังนั้น ควรตัดความในร่างมาตรา ๒๐/๒ วรรคสอง ออกทั้งหมด

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. สอบถามว่า ร่างมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่งที่แก้ไข กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไว้ทุกจังหวัด โดยต้องกำหนดตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการบัญญัติกฎหมายที่ทำให้ต้องกลับไปใช้หลักเกณฑ์เรื่องกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดที่มีในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนควรนำความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ มาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๐ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือไม่ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ (๕) ยังกำหนดว่า การแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับจังหวัดที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ให้แบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกันและต้องจัดให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตใกล้เคียงกัน ซึ่งความในร่างมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ยังไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ (๕)

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า วิธีการกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละจังหวัดพึงมีและการแบ่งเขตเลือกตั้งที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ มีความชัดเจนเพียงพอโดยไม่จำเป็นต้องบัญญัติรายละเอียดเพิ่มเติมไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. หรือไม่ หรือหากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ มีความชัดเจนเพียงพอแล้ว การนำความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ มาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญประสงค์จะยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. โดยนำหลักการในรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาบัญญัติรายละเอียดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจน และสอบถามว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดพึงมีช่วงใด

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีผลใช้บังคับ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญประกาศกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดพึงมี จากนั้นจะดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งครั้งแรกและประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป เมื่อพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไปมีผลใช้บังคับ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดพึงมีและการแบ่งเขตเลือกตั้งให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปอีกครั้งหนึ่ง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า ร่างมาตรา ๗ (๓) ได้กำหนดไว้แล้วว่า ภายในห้าวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใช้บังคับ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีและจำนวนเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัด ซึ่งจะต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับอำเภอหรือเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตเลือกตั้ง แต่ยังไม่ได้บัญญัติวิธีการกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่แต่ละจังหวัดพึงมีตามความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๑๙/๑ ดังนี้ “ในการประกาศจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดพึงมี ให้คณะกรรมการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ ...” โดยมอบหมายให้คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง คัดลอกความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ (๑) ถึง (๕) มาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๙/๑ และเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า หลักเกณฑ์การแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่กำหนดในร่างมาตรา ๒๐ ยังมีถ้อยคำที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ จึงควรแก้ไขให้สอดคล้องกันด้วย

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ในเบื้องต้นอาจพิจารณาหลักการในร่างมาตรา ๒๐ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญก่อน ส่วนรายละเอียดของถ้อยคำในร่างมาตรา ๒๐ อาจต้องพิจารณาบทบัญญัติในร่างมาตรา ๑๙/๑ ประกอบด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. รอการพิจารณาร่างมาตรา ๒๐

๒. เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๒๐/๑ ดังนี้

“มาตรา ๒๐/๑ เมื่อได้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้เขตเลือกตั้งนั้นจนกว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่”

๓. เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๒๐/๒ ดังนี้

“มาตรา ๒๐/๒ ในกรณีที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่ ให้คณะกรรมการถือเขตเลือกตั้งที่มีการประกาศกำหนดไว้แล้วเป็นหลักและปรับปรุงแก้ไขตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๒๐ และให้นำความในมาตรา ๒๐/๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๒๑

“มาตรา ๒๑ เมื่อมีการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในแต่ละเขตเลือกตั้ง

การกำหนดหน่วยเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งของราษฎร และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยละหนึ่งพันคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าเป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

ให้ดำเนินการประกาศหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าวันก่อนวันเลือกตั้ง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้ง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีเกิดเหตุกลางลจ อุตภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น จะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสามมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นดังนี้

“เมื่อมีการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในแต่ละเขตเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๓. การกำหนดหน่วยเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งของราษฎร และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยละหนึ่งพันคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าเป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้”

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ สอบถามว่า เดิมหมู่บ้านในเขตชนบทห่างไกลจะถูกกำหนดให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งได้ แต่เมื่อร่างมาตรา ๒๑ (๑) ไม่ได้กำหนดให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง ดังนั้น การจัดการเลือกตั้งกรณีหมู่บ้านในเขตชนบทห่างไกลจะดำเนินการอย่างไร

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเคยมีความเห็นว่า การกำหนดเขตของหน่วยเลือกตั้งให้ถือจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นเกณฑ์ โดยไม่จำเป็นต้องใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง แต่ให้คำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งของราษฎรเป็นหลัก

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) เป็นดังนี้ “(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนน้อย จะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยเลือกตั้งเดียวกันก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้ โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งของราษฎร และ” และสอบถามว่า การกำหนดให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจากหน่วยละแปดร้อยคนเป็นหนึ่งพันคน คณะกรรมการเลือกตั้งสามารถบริหารจัดการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาได้หรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอแนวคิดต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ากรณีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้นจะไม่มีการเพิ่มหน่วยเลือกตั้ง แต่จะเพิ่มกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแทน โดยหากผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้นทุกสองร้อยคน จะเพิ่มกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอีกสองคน

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ร่างมาตรา ๒๑ (๑) ที่กำหนดให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยละหนึ่งพันคนเป็นประมาณ ไม่สอดคล้องกับร่างมาตรา ๑๓ (๑) ซึ่งกำหนดว่ากรณีที่หน่วยเลือกตั้งใดมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินแปดร้อยคนอาจแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพิ่มได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งยังใช้หลักเกณฑ์ว่า กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจำนวนห้าคนต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนแปดร้อยคน

นายเอียรชัย ฌ นคร กรรมการ สอบถามว่า หากใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งและหมู่บ้านบางแห่งมีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ถึงหนึ่งพันคน จะมีผลต่อการกำหนดจำนวนกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า เดิมการกำหนดเขตเลือกตั้งมีทั้งหมดสองหลักเกณฑ์ คือ การใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง แต่หากเป็นเขตชุมชนหนาแน่นการกำหนดเขตเลือกตั้งจะใช้เกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยละแปดร้อยคนโดยประมาณ ซึ่งโดยหลักกรณีที่หน่วยเลือกตั้งใดมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนแปดร้อยคน จะกำหนดให้มีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจำนวนห้าคน แต่หากหน่วยเลือกตั้งใดมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินแปดร้อยคนอาจแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพิ่มได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่หมู่บ้านใดมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนน้อย คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยเลือกตั้งเดียวกันได้

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า หากใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งและหมู่บ้านบางแห่งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลซึ่งมีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ถึงแปดร้อยคน กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะมีจำนวนห้าคน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความชัดเจนอาจกำหนดว่า กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งให้มีจำนวนอย่างน้อยห้าคน และหาก

หน่วยเลือกตั้งใดมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินแปดร้อยคนอาจแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นได้ โดยใช้อัตราส่วนว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้นทุกสองร้อยคน จะเพิ่มกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอีกสองคน

ประธานกรรมการกล่าวว่า มีการกำหนดไว้ชัดเจนแล้วว่าในกรณีที่หน่วยเลือกตั้งใดมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินแปดร้อยคน คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพิ่มได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑ เมื่อมีสิทธิเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าวัน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในแต่ละเขตเลือกตั้ง และที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

การกำหนดหน่วยเลือกตั้งควรบรรเทาให้เข้าเขตของหลักเขตเลือกตั้งต่อไป

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนน้อย จะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยเลือกตั้งเดียวกันก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งของราษฎร และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยละหนึ่งพันคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

(๓) ที่เลือกตั้งต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนเลือกตั้ง มีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยเลือกตั้ง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้งไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่ และภูมิประเทศในการลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้งนั้น

ให้ตัวแทนทวีปปิดประกาศการกำหนดหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าวันก่อนวันเลือกตั้ง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้ง หรือที่เลือกตั้ง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น จะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ทั้งนี้ มอบหมายให้คณะกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ว่าบทบัญญัติใดควรใช้คำว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” หรือคำว่า “ประชาชน” หรือคำว่า “ราษฎร” เนื่องจากมีการใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกันอยู่

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑ เมื่อมีทนายเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าวัน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในแต่ละเขตเลือกตั้ง และที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ทนายที่ทบทวนขอเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ใช้เขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนน้อย จะรวมหมู่บ้านที่อยู่ติดกันตั้งแต่สองหมู่บ้านขึ้นไปเป็นหน่วยเลือกตั้งเดียวกันก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตชุมชนหนาแน่น อาจกำหนดให้ใช้เขตชุมชน แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ เป็นเขตของหน่วยเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทางมาใช้สิทธิเลือกตั้งของราษฎร และ

(๒) ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน่วยละหนึ่งพันคนเป็นประมาณ แต่ถ้าเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้ หรือจะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยให้มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนดังกล่าวก็ได้

(๓) ที่เลือกตั้งต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนเลือกตั้ง มีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยเลือกตั้ง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้งไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่ และภูมิประเทศในการลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้งนั้น

ให้ตำรวจปิดประกาศการกำหนดหน่วยเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าวันก่อนวันเลือกตั้ง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้ง หรือที่เลือกตั้ง ให้กระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่ในกรณีเกิดเหตุกลางล อุกทภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น จะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบวันก็ได้ และให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๒๒

“มาตรา ๒๒ ในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งตามมาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการประกาศกำหนดที่เลือกตั้งและการเปลี่ยนแปลงที่เลือกตั้ง

ที่เลือกตั้งตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนเลือกตั้ง มีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยเลือกตั้ง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้งไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในการลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อความปลอดภัยของ
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียง
กับหน่วยเลือกตั้งนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
สอบถามว่า เหตุใดบทบัญญัติในวรรคสามจึงกำหนดเงื่อนไขว่าการกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วย
เลือกตั้งจะต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้งเดิม

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า
บทบัญญัติในร่างมาตรานี้ เป็นบทบัญญัติเดียวกับที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓
ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่รองรับกรณีเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่สามารถใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน
ในหน่วยเลือกตั้งที่กำหนดไว้เดิมได้ เช่น หน่วยเลือกตั้งบางหน่วยในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรานี้
เป็นการวางกรอบแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งซึ่งไม่ควรบัญญัติไว้ใน
กฎหมาย ดังนั้น บทบัญญัติในร่างมาตรานี้ควรกำหนดหลักการโดยมีสาระสำคัญว่าการกำหนดหน่วย
เลือกตั้งให้กำหนดโดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเดินทางไปลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้
ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
กล่าวว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรานี้เป็นการวางกรอบแนวปฏิบัติ จึงควรกำหนดให้เป็นดุลพินิจของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติในวรรคสาม
จะกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมีอำนาจประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของ
หน่วยเลือกตั้งได้ก็ตาม ในทางปฏิบัติจำเป็นจะต้องเพิ่มอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง
เพื่อรองรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากหน่วยเลือกตั้งที่เกิดปัญหาที่จะมาใช้สิทธิในหน่วยเลือกตั้งมากขึ้นด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “**ในกรณีที่พบเหตุจำเป็น**
ตามวรรคสาม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง
ไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการประกาศ
กำหนดที่เลือกตั้งและการเปลี่ยนแปลงที่เลือกตั้งด้วยโดยอนุโลม” และสอบถามว่า ในทางปฏิบัติการกำหนด
ที่เลือกตั้งจะต้องอยู่ในหน่วยเลือกตั้งหรือไม่ กรณีที่มีเหตุจำเป็นมีวิธีกำหนดที่เลือกตั้งใหม่อย่างไร

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑
ชี้แจงว่า โดยหลักการที่เลือกตั้งจะต้องอยู่ในหน่วยเลือกตั้ง เว้นแต่กรณีมีเหตุจำเป็น หรือเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก
แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนเกี่ยวกับการ
กำหนดที่เลือกตั้ง เช่น หน่วยเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร จะพบว่าหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยใช้สถานที่
เดียวกัน เช่น บริเวณภายในโรงเรียน หรือภายในวัดแห่งเดียวกัน เป็นที่ตั้งของหน่วยเลือกตั้ง เป็นต้น
ซึ่งกรณีดังกล่าวถือว่าการกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วยเลือกตั้ง

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในทางปฏิบัติการประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วย
เลือกตั้งจะประกาศเมื่อใด

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า หลังจากที่ประกาศกำหนดเขตเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จะประกาศกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งไปพร้อมกัน ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะต้องประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าวัน

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความว่า “ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในการลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” ในวรรคสองของร่างมาตรา ๒๒ มีความมุ่งหมายใด

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า บทบัญญัติในร่างมาตรา ๒๒ เป็นบทบัญญัติเดียวกับที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

นายเจียรชัย ณ นคร กรรมการ กล่าวว่ คำว่า “ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในการลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” ที่บัญญัติในวรรคสอง เป็นการขยายความว่า “พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้งไว้ด้วย” ซึ่งตามรูปประโยคอาจทำให้เกิดความสับสนได้ ดังนั้น ควรนำความว่า “และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยเลือกตั้ง” ไปต่อท้ายความว่า “และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยเลือกตั้ง” จะเหมาะสมกว่า

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ที่เลือกตั้งตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนเลือกตั้ง มีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยเลือกตั้ง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้งไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในวรรคสองแห่งเดียวของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง”

นายเจียรชัย ณ นคร กรรมการ สอบถามว่า ผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วยเลือกตั้ง

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเป็นผู้มีอำนาจประกาศกำหนดหน่วยเลือกตั้ง รวมทั้งประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วยเลือกตั้งด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๒ ในบทที่ห้าบทที่หกของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกำหนดที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับ โดยสอดคล้องกับการประกาศกำหนดที่เลือกตั้งและการเปลี่ยนแปลงที่เลือกตั้งด้วยโดยอนุโลม

ที่เลือกตั้งตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก เพื่อการลงคะแนนเลือกตั้ง มีความเหมาะสม มีขนาดพอสมควร และควรตั้งอยู่ในย่านกลางของหน่วยเลือกตั้ง พร้อมทั้งให้มีป้ายหรือเครื่องหมายอื่นใดเพื่อแสดงขอบเขตบริเวณของที่เลือกตั้งไว้ด้วย ตามลักษณะของท้องที่และภูมิประเทศในวรรคสองแห่งเดียวของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ในท้องที่ใดถ้าเห็นว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อาจประกาศกำหนดที่เลือกตั้งนอกเขตของหน่วยเลือกตั้งก็ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับหน่วยเลือกตั้งนั้น”

ส่วนที่ ๔ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

“ส่วนที่ ๔
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๔ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓

“มาตรา ๒๓ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในร่างมาตรานี้เป็นบทบัญญัติเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๕

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓/๑

“มาตรา ๒๓/๑ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในร่างมาตรานี้เป็นบทบัญญัติเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ และสอบถามว่า ในอดีตที่ผ่านมาเคยมีบุคคลวิกลจริตใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งหรือไม่

นายณัฐ เล่าสีห์สกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในการออกเสียงประชามติรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มีบุคคลวิกลจริตมาใช้สิทธิออกเสียงประชามติ โดยกรรมการประจำหน่วยออกเสียงพบว่าผู้นั้นใช้บัตรประจำตัวผู้ป่วยซึ่งระบุว่าเป็นผู้พิการทางจิตมาแสดง ต่อกรรมการประจำหน่วยออกเสียง กรรมการประจำหน่วยออกเสียงจึงไม่อนุญาตให้ผู้นั้นใช้สิทธิในการออกเสียงประชามติรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๓/๑ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๕ การแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

“ส่วนที่ ๕

การแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อส่วนที่ ๕ การแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔

“มาตรา ๒๔ ในการเลือกตั้งครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไว้ในแต่ละเขตเลือกตั้งภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งหรือภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้ง ให้ดำเนินการแจ้งตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ การแจ้งเหตุดังกล่าวไม่เป็นการตัดสิทธิที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ในการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเป็นหนังสือหรือโดยวิธีการอื่นเพื่อชี้แจงเหตุดังกล่าว โดยอาจมอบหมายให้บุคคลใดไปยื่นต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งแทนหรือจัดส่งหนังสือชี้แจงเหตุผ่านทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้

ในกรณีที่บุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า เหตุที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งนั้นมิใช่เหตุอันสมควร ให้แจ้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับแจ้งตามวรรคสาม มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดภายในสามสิบวันนับจากวันเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งเหตุ บุคคลที่จะรับแจ้งเหตุ สถานที่รับแจ้งเหตุ การพิจารณาการแจ้งเหตุ และการอุทธรณ์ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในการนี้ให้คณะกรรมการกำหนดรายละเอียดของเหตุที่ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาของบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไว้ด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความว่า “ทั้งนี้ การแจ้งเหตุดังกล่าวไม่เป็นการตัดสิทธิที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง” ในวรรคหนึ่ง มีความมุ่งหมายใด

นายณัฐ เล่าสีห์สกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า กรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้แล้ว แต่ปรากฏว่าในวันเลือกตั้งผู้นั้นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บทบัญญัติในวรรคหนึ่งจึงบัญญัติข้อยกเว้นไว้ว่าการแจ้งเหตุที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าวไม่ถือเป็นการตัดสิทธิเลือกตั้ง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ในการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเป็นหนังสือหรือโดยวิธีการอื่นเพื่อชี้แจงเหตุดังกล่าว โดยอาจมอบหมายให้บุคคลใดไปยื่นต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งแทนหรือจัดส่งหนังสือชี้แจงเหตุผ่านทางไปรษณีย์ลงทะเบียนหรือแจ้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้”

นายเอียรชัย ณ นคร กรรมการ กล่าวว่า บทบัญญัติในวรรคสองที่แก้ไข กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ประสงค์จะแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนหรือโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ควรกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อรองรับการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคห้า เป็นดังนี้ “หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งเหตุ วิธีการแจ้งเหตุทางอิเล็กทรอนิกส์ บุคคลที่จะรับแจ้งเหตุ สถานที่รับแจ้งเหตุ การพิจารณาการแจ้งเหตุ และการอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีนี้ให้คณะกรรมการกำหนดรายละเอียดของเหตุที่ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาของบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไว้ด้วย” และสอบถามว่า จำเป็นหรือไม่ที่ต้องกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ประสงค์จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งต้องแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วย

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า รัฐธรรมนูญกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงมีหน้าที่ที่จะต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนใดจะไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งก็จะต้องมีเหตุผลที่สามารถแสดงได้ว่าตนมีเหตุจำเป็นบางประการที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ ดังนั้น หากไม่มีบทบัญญัติในร่างมาตรานี้จะทำให้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ไม่มีบทบังคับ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า หลักการในการเรื่องการแจ้งเหตุที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น เป็นหลักการเดิมตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นสิทธิ หากผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะทำให้เสียสิทธิในบางประการ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงมีบทบัญญัติให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อมิให้เสียสิทธิบางประการที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ซึ่งจะแตกต่างกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ที่ไม่มีบทบัญญัติในเรื่องการเสียสิทธิบางประการหากผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญ หมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย มาตรา ๕๐ (๗) บัญญัติว่า “(๗) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๔ ในการเลือกตั้งครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไว้ในแต่ละเขตเลือกตั้งภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้งหรือภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ภายในเจ็ดวันก่อนวันเลือกตั้ง ให้ดำเนินการแจ้งตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ การแจ้งเหตุดังกล่าวไม่เป็นการตัดสิทธิที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ในการแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเป็นหนังสือหรือโดยวิธีการอื่นเพื่อชี้แจงเหตุดังกล่าว โดยอาจมอบหมายให้บุคคลใดไปยื่นต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งแทนหรือจัดส่งหนังสือชี้แจงเหตุผ่านทางไปรษณีย์ลงทะเบียนหรือแจ้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

ในกรณีที่บุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า เหตุที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งนั้นมิใช่เหตุอันสมควร ให้แจ้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับแจ้งตามวรรคสาม มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดภายในสามสัปดาห์นับจากวันเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งเหตุ วิธีการแจ้งเหตุทางอิเล็กทรอนิกส์ บุคคลที่จะรับแจ้งเหตุ สถานที่รับแจ้งเหตุ การพิจารณาการแจ้งเหตุ และการอุทธรณ์ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในการนี้ ให้คณะกรรมการกำหนดรายละเอียดของเหตุที่ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาของบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไว้ด้วย”

มาตรา ๒๕

“มาตรา ๒๕ เมื่อครบกำหนดหกสิบวันนับจากวันเลือกตั้ง ให้บุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง ประกาศรายชื่อผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุตามมาตรา ๒๔ หรือแจ้งเหตุไว้แล้วแต่เหตุนั้นมีเหตุอันสมควร

ในกรณีที่ประกาศรายชื่อตามวรรคหนึ่งมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง ให้ผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๒๔ เพื่อดำเนินการแก้ไข ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ สอบถามว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๔ จะมีบทกำหนดโทษหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ ดังนั้น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้บัญญัติบทกำหนดโทษไว้แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๖

“มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว แต่เหตุนั้นมีเหตุอันสมควร หรือเป็นผู้ที่มีรายชื่อในประกาศตามมาตรา ๒๕ ให้ผู้นั้นถูกจำกัดสิทธิ ดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น หรือสิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(๓) สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

(๔) สิทธิในการสมัครหรือรับคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในร่างมาตรานี้เป็นบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องบทจำกัดสิทธิของผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เหตุใดจึงบัญญัติความว่า “หรือเป็นผู้ที่มีรายชื่อในประกาศตามมาตรา ๒๕” ไว้ในร่างมาตรานี้

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้วไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่ปรากฏว่าผู้นั้นมีรายชื่ออยู่ในประกาศรายชื่อผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามร่างมาตรา ๒๕ ซึ่งอาจเกิดความผิดพลาดทางระบบ หรือข้อผิดพลาดทางธุรการของเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้ หากผู้นั้นลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งการเลือกตั้ง

ระดับชาติและการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ผู้สมัครรายอื่นอาจยื่นคำร้องคัดค้านเพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบว่าผู้ นั้นได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ จึงเป็นเหตุที่ต้องบัญญัติความว่า “หรือเป็นผู้ที่มีรายชื่อในประกาศตาม มาตรา ๒๕” ไว้ในร่างมาตรานี้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๒๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว แต่เหตุนั้นมีใช่เหตุอันสมควร หรือเป็นผู้ที่มีรายชื่อใน ประกาศตามมาตรา ๒๕ ให้ผู้นั้นถูกจำกัดสิทธิ ดังต่อไปนี้

- (๑) สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น หรือสิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา
- (๓) สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
- (๔) สิทธิในการสมัครหรือรับคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ”

นายเจียรชัย ณ นคร กรรมการ สอบถามว่า บุคคลใดเป็นผู้ใช้ดุลพินิจว่า เหตุที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้แจ้งไว้ว่าไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้นั้น เป็นเหตุอันสมควรหรือไม่สมควร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๒๔ วรรคห้า บัญญัติรองรับไว้แล้วว่า “หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งเหตุ วิธีการแจ้งเหตุทางอิเล็กทรอนิกส์ บุคคลที่จะรับแจ้งเหตุ สถานที่รับแจ้งเหตุ การพิจารณาการแจ้งเหตุ และการอุทธรณ์ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ในการนี้ให้คณะกรรมการกำหนดรายละเอียดของเหตุที่ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาของบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไว้ด้วย”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. สอบถามว่า ในชั้นการพิจารณาหลักการเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ประชุมเห็นควรกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หากผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ถือว่าผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ยังคงหลักการในเรื่องดังกล่าวไว้หรือไม่

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่ากรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นเหตุให้ผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง คณะอนุกรรมการจึงไม่ได้ยกร่างบทบัญญัติในกรณีดังกล่าวไว้เนื่องจากอาจเป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญได้

ประธานกรรมการสอบถามว่า บทจำกัดสิทธิกรณีไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่บัญญัติใน (๔) ของร่างมาตรานี้ คณะอนุกรรมการได้ตรวจสอบหรือไม่ว่าสามารถบัญญัติได้และไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า สิทธิในการสมัครหรือคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระไม่มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และในรัฐธรรมนูญไม่มีบทบัญญัติใดรองรับให้สามารถกำหนดเพิ่มเติมไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นไว้ด้วย ซึ่งในประเด็นนี้คณะอนุกรรมการเห็นว่ากรณีนี้ที่

ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาหรือคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระกรณีที่เป็นบุคคลที่ไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คณะกรรมการสรรหาอาจนำไปประกอบการพิจารณาคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้นั้นก็ได้อีก

ประธานกรรมการสอบถามว่า บทจำกัดสิทธิของผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติไว้อย่างไร

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า บทจำกัดสิทธิของผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติลักษณะเดียวกับที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ ยกเว้นบทจำกัดสิทธิใน (๔) เท่านั้นที่ไม่ได้บัญญัติไว้

ประธานกรรมการเสนอตัดความใน (๔) ออกทั้งหมด และสอบถามว่า บทบัญญัติใน (๑) เหตุใดจึงไม่จำกัดสิทธิในการคัดค้านการเลือกสมาชิกวุฒิสภาไว้ด้วย และใน (๒) เหตุใดจึงกำหนดบทจำกัดสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า บทจำกัดสิทธิที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ เป็นการนำหลักการมาจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๕ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยมิได้แจ้งเหตุอันสมควรตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาจถูกจำกัดสิทธิบางประการตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว แต่เหตุนั้นมีใช้เหตุอันสมควร หรือเป็นผู้ที่มีรายชื่อในประกาศตามมาตรา ๒๕ ให้ผู้นั้นถูกจำกัดสิทธิ ดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น หรือสิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

(๓) สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

(๔) สิทธิในทนายสมัครหรือรับเลือกตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ”

มาตรา ๒๗

“มาตรา ๒๗ การจำกัดสิทธิตามมาตรา ๒๖ ให้มีกำหนดเวลาสองปีนับแต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และหากในการเลือกตั้งครั้งต่อไปผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอีกให้นับเวลาการจำกัดสิทธิครั้งหลังนี้ต่อจากกำหนดเวลาครั้งก่อน

ในกรณีที่มีการโต้แย้งการจำกัดสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย พร้อมหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าตนมิใช่ผู้ถูกจำกัดสิทธิ ทั้งนี้

ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายพิจารณาคำร้องเพื่อมีคำสั่งให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่รับคำร้อง

หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้อง และการพิจารณาคำร้องตามวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ สอบถามว่า ความว่า “การจำกัดสิทธิตามมาตรา ๒๖ ให้มีกำหนดเวลาสองปีนับแต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง” ในวรรคหนึ่ง หากผู้ถูกจำกัดสิทธิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนครบกำหนดสองปีไม่ว่า จะเป็นการเลือกตั้งในระดับใดก็ตาม จะถือว่าผู้นั้นพ้นจากการถูกจำกัดสิทธิตามร่างมาตรา ๒๖ หรือไม่ เนื่องจากศาลได้มีคำพิพากษาว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกจำกัดสิทธิไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นการเลือกตั้ง ในระดับชาติเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจำกัดสิทธิตามร่างมาตรา ๒๖ ไม่ใช่การจำกัดสิทธิเลือกตั้ง เมื่อมีการเลือกตั้งไม่ว่าเป็นการเลือกตั้งระดับชาติหรือการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นก็ตาม ผู้นั้นยังมีหน้าที่ ที่จะต้องไปลงคะแนนเลือกตั้ง แต่ยังคงถูกจำกัดสิทธิตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๒๖ อยู่ต่อไปจนกว่าจะ ครบสองปี และหากผู้นั้นยังคงไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นภายหลังอีกผู้นั้นก็จะถูกจำกัดสิทธิ เป็นเวลาสองปีสำหรับการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นภายหลังนั้นด้วยโดยให้นับเวลาต่อเนื่องจากการถูกจำกัดสิทธิ ในครั้งก่อน ซึ่งจะแตกต่างกับที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้การจำกัดสิทธิจะจำกัด อยู่จนถึงวันที่มีการเลือกตั้งครั้งต่อไปเท่านั้น

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ระยะเวลาการจำกัดสิทธิที่บัญญัติในวรรคหนึ่ง ควรขยาย ระยะเวลาการจำกัดสิทธิเป็นสามปี เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการไปใช้ สิทธิเลือกตั้ง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้ “การจำกัดสิทธิ ตามมาตรา ๒๖ ให้มีกำหนดเวลาสองสามปีนับแต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และหากในการเลือกตั้งครั้งต่อไปผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอีกให้นับเวลาการจำกัดสิทธิครั้งหลังนี้ต่อจาก กำหนดเวลาครั้งก่อน”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเคยมีมติให้กำหนดระยะเวลาในการถูกจำกัดสิทธิตามร่างมาตรา ๒๖ ไว้เพียง สองปี

ประธานกรรมการเสนอคงความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ไว้ตามเดิม

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า การกำหนดระยะเวลาในการถูกจำกัดไว้เพียงสองปี อาจทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเท่าที่ควร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า การจำกัดสิทธิตามร่างมาตรา ๒๖ ไว้เพียงสองปี อาจไม่มีผลต่อสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะสภาผู้แทนราษฎร มีอายุคราวละสี่ปี

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ กรรมการ กล่าวว่า ควรกำหนดให้ผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งถูกจำกัดสิทธิในการสมัครหรือคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระด้วย เพราะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้เคยให้ความเห็นไว้ว่าตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเป็นตำแหน่งทางการเมือง จึงต้องกำหนดห้ามมิให้ผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นสิทธิทางการเมืองไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมัครรับเลือกสมาชิกวุฒิสภา ส่วนตำแหน่งที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๒๖ (๔) ไม่ใช่ตำแหน่งทางการเมือง นอกจากนี้ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถบางส่วนที่ไม่ได้อยู่ในแวดวงของการเมืองก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๒๖ ควรกำหนดจำกัดสิทธิไม่ให้ผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่มีสิทธิสมัครเข้ารับการสรรหาเป็นกรรมการเลือกตั้ง หรือเป็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งด้วย เพราะเป็นตำแหน่งที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ กล่าวว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ควรมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามหรือถูกจำกัดสิทธิเช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๒๖ ไม่ได้กำหนดจำกัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีไว้ด้วย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า บางกรณีผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอาจมีเหตุผลความจำเป็นที่ไม่สามารถไปเลือกตั้งได้ หรือบางกรณีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ไม่ได้จัดทำข้อมูลระยะเวลาในการถูกจำกัดสิทธิให้เป็นข้อมูลปัจจุบัน ประกอบกับมีการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระไว้มากขึ้นกว่าเดิม การกำหนดให้จำกัดสิทธิในการสมัครหรือคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ อาจทำให้ไม่มีผู้สมัครก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การถูกจำกัดสิทธิตามร่างมาตรา ๒๖ เป็นการถูกจำกัดโดยผลของกฎหมาย จึงไม่อาจโต้แย้งได้ การโต้แย้งต้องดำเนินการในขั้นตอนการประกาศรายชื่อตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๒๕

นายณัฐ เล่าสีห์สวกุล ผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ระยะเวลาในการจำกัดสิทธิตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรานี้กำหนดจำนวนไว้ตายตัว และไม่ได้กำหนดให้มีการยกเลิกการถูกจำกัดสิทธิเมื่อได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งต่อไปด้วย ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถบริหารจัดการข้อมูลได้ง่าย

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันศุกร์ ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๕ นาฬิกา

นายณฤพณ์ ฐลีจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์